

Spis treści

Wprowadzenie: Urząd Bezpieczeństwa wobec ruchu ludowego i niezależnych działaczy ludowych – rekonesans badawczy	11
1. Stan badań.....	16
2. Departament V MBP i jego działania wobec ruchu ludowego i niezależnych działaczy ludowych.....	27
3. Nota edytorska	40

Część 1. Instrukcje, wytyczne, okólniki, telefonogramy Departamentu V MBP dotyczące ruchu ludowego

Nr 1. 1945 listopad [25], Warszawa – Telefonogram dyrektor Departamentu V MBP do kierownika WUBP w Krakowie w sprawie przeprowadzenia akcji zapieczętowania lokali organizacji „Orka” i Ludowego Związku Kobiet, które nie otrzymały legalizacji.....	45
Nr 2. 1945 listopad 26, Warszawa – Pismo kierownika Wydziału I Departamentu V MBP do kierownika WUBP w Krakowie i kierownika Wydziału V w Krakowie w sprawie uznania za nielegalne organizacji „Orka” i Ludowego Związku Kobiet	47
Nr 3. 1946 styczeń 6, Warszawa – Telefonogram kierownika Wydziału I Departamentu V MBP do kierownika WUBP w Krakowie i kierownika Wydziału V w Krakowie w sprawie działań operacyjnych związanych z Kongresem PSL w Warszawie	48
Nr 4. 1946 styczeń 11, Warszawa – Telefonogram dyrektor Departamentu V MBP do kierownika WUBP w Krakowie w sprawie mobilizowania informatorów i agentów na kongresy PSL i SL	49
Nr 5. 1946 maj 24, Warszawa – Pismo dyrektor Departamentu V z wytycznymi do działania w czasie Świąta Ludowego	51

Nr 6. bd. [1946], Warszawa – Instrukcja nr 1 dyrektor Departamentu V MBP – wzór sprawy na obiekt wobec jawnie działających partii rozpracowywanych przez sekcje 1 wydziałów V WUBP.....	55
Nr 7. bd. [1946], Warszawa – Instrukcja nr 2 dyrektor Departamentu V MBP – schemat rozpracowania działaczy jawnie działających partii rozpracowywanych przez sekcje 1 wydziałów V WUBP.....	61
Nr 8. bd. [1946], Warszawa – Instrukcja nr 3 dyrektor Departamentu V MBP – dotycząca pracy z agenturą ulokowaną w jawnie działających partiach rozpracowywanych przez sekcje 1 wydziałów V WUBP.....	66
Nr 9. 1946 czerwiec 3, Warszawa – Pismo naczelnika sekretariatu Departamentu V MBP do naczelnika Wydziału V WUBP w Krakowie, z którym przesłano instrukcje NKW PSL w sprawie Święta Ludowego i w sprawie Straży Porządkowej.....	67
Nr 10. 1946 lipiec 23, Warszawa – Telefonogram dyrektor Departamentu V MBP do naczelnika Wydziału V w Krakowie w sprawie gromadzenia danych o działaczach PSL agitujących przed tzw. referendum ludowym.....	68
Nr 11. 1946 lipiec 30, Warszawa – Pismo naczelnika Wydziału I Departamentu V MBP do WUBP w Krakowie do Naczelnika V Wydziału w sprawie przekazania kompromitujących materiałów dot. Franciszka Kamińskiego.....	70
Nr 12. 1946 listopad 16, Warszawa – Instrukcja nr 3 dyrektor Departamentu V MBP regulująca działania urzędów terenowych przed wyborami do sejmu ustawodawczego.....	71
Nr 13. 1946 grudzień 19, Warszawa – Pismo dyrektor Departamentu V MBP i naczelnika Wydziału II Departamentu V MBP do naczelnika Wydziału V WUBP w Krakowie w sprawie operacyjnego zabezpieczenia organizacji „Wici”.....	74
Nr 14. 1947 luty 25, Warszawa – Pismo dyrektor Departamentu V MBP do szefów WUBP i naczelników Wydziałów V WUBP w sprawie konferencji działaczy PSL opozycyjnych wobec Stanisława Mikołajczyka.....	77
Nr 15. 1947 luty 28, Warszawa – Telefonogram naczelnika Wydziału II Departamentu V MBP do naczelnika Wydziału V WUBP w Krakowie w sprawie odprawy Prezydiów WZ PSL w NKW PSL.....	79
Nr 16. 1947 marzec 12, Warszawa – Okólnik dyrektor Departamentu V MBP z wytycznymi do działań operacyjnych w związku z wojewódzkimi zjazdami „Wici”.....	80

Nr 17. 1947 marzec 19, Warszawa – Instrukcja dyrektor Departamentu V MBP dotycząca działań w związku z protestami wyborczymi PSL	82
Nr 18. 1947 kwiecień 27, Warszawa – Telefonogram naczelnika Wydziału II Departamentu V MBP do naczelnika Wydziału V WUBP w Krakowie w sprawie obchodów święta 3 Maja w 1947 r.	84
Nr 19. 1947 maj 28, Warszawa – Pismo naczelnika Wydziału II Departamentu V MBP do naczelnika Wydziału V WUBP w Krakowie w sprawie udzielenia informacji na temat Chłopskiego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci	85
Nr 20. 1947 czerwiec 28, Warszawa – Telefonogram naczelnika Wydziału II Departamentu V MBP do naczelnika Wydziału V WUBP w Krakowie w sprawie przesłania spisu członków PSL zasądzonych wyrokami sądowymi	86
Nr 21. 1947 czerwiec 30, Warszawa – Pismo naczelnika Wydziału II Departamentu V MBP do naczelnika Wydziału V WUBP w Krakowie w sprawie zgłaszania kandydatów na kurs dyrektorów Uniwersytetów Ludowych	87
Nr 22. 1947 lipiec 24, Warszawa – Pismo naczelnika Wydziału II Departamentu V MBP do naczelnika Wydziału V WUBP w Krakowie w sprawie przesłania danych o „sieci informacyjnej” PSL	88
Nr 23. 1947 lipiec 28, Warszawa – Pismo naczelnika Wydziału II Departamentu V MBP do naczelnika Wydziału V WUBP w Krakowie w sprawie działań związanych z konferencją PSL	89
Nr 24. 1947 grudzień 2, Warszawa – Instrukcja dyrektor Departamentu V MBP w sprawie weryfikacji przeprowadzanej w „Wici”	90
Nr 25. 1948 luty 22, Warszawa – Instrukcja nr 5a dyrektor Departamentu V MBP w sprawie Zjazdu Akademickich i Licealnych Kół „Wici”	92
Nr 26. 1948 marzec 31, Warszawa – Instrukcja nr 18 dyrektor Departamentu V MBP w sprawie selekcji personelu zatrudnionego w administracji ogólnej i samorządowej.....	93
Nr 27. 1948 maj 5, Warszawa – Instrukcja nr 24 dyrektor Departamentu V MBP w sprawie działań operacyjnych związanych ze Świętem Ludowym.....	95
Nr 28. 1948 maj 28, Warszawa – Instrukcja nr 29 dyrektor Departamentu V MBP w sprawie obozów letnich dla młodzieży	97

Nr 29. 1948 lipiec 28, Warszawa – Instrukcja nr 33 dyrektor Departamentu V MBP w sprawie Zjednoczonych Organizacji Młodzieżowych.....	102
Nr 30. 1948 październik 16, Warszawa – Instrukcja nr 43 dyrektor Departamentu V MBP w sprawie ograniczenia liczby pozwoleń na broń palną.....	107
Nr 31. 1948 październik 23, Warszawa – Instrukcja nr 45 dyrektor Departamentu V MBP dotycząca oporu „Wici” wobec „zjednoczenia” z ZMP.....	109
Nr 32. 1950 styczeń 14, Warszawa – Pismo okólne dyrektor Departamentu V MBP w sprawie przekazania sprawy Związku Samopomocy Chłopskiej z Sekcji 5 Wydziału IV do Sekcji 2 Wydziału V WUBP.....	111
Nr 33. 1950 maj 20, Warszawa – Instrukcja nr 21 dyrektor Departamentu V MBP w sprawie działań operacyjnych związanych ze Świętem Ludowym.....	112
Nr 34. 1950 październik 5, Warszawa – Instrukcja nr 36 dyrektor Departamentu V MBP w sprawie wzmożenia inwigilacji tzw. elementów reakcyjnych w związku z wprowadzeniem nowych norm w przemyśle metalowym.....	114
Nr 35. 1951 październik 20, Warszawa – Pismo okólne nr 9 dyrektor Departamentu V MBP w sprawie zabezpieczenia akcji skupu zboża, kartofli i żywca.....	116
Nr 36. 1952 maj 17, Warszawa – Instrukcja nr 8/52 dyrektor Departamentu V MBP w sprawie działań operacyjnych związanych ze Świętem Ludowym.....	118
Nr 37. 1952 czerwiec 18, Warszawa – Pismo okólne nr 3 dyrektor Departamentu V MBP w sprawie zdynamizowania działań operacyjnych wobec tzw. kułacko-peeselowskiego podziemia.....	121
Nr 38. 1952 sierpień 19, Warszawa – Instrukcja nr 10/52 wicedyrektora Departamentu V MBP w sprawie operacyjnego zabezpieczenia uroczystości dożynkowych.....	123
Nr 39. 1953 luty 27, Warszawa – Instrukcja nr 2/53 dyrektor Departamentu V MBP w sprawie zwalczania wrogiej działalności elementów kułacko-PSL-owskich przeciwko spółdzielczości produkcyjnej.....	126

Nr 40. 1953 maj 8, Warszawa – Instrukcja nr 3/53 dyrektor Departamentu V MBP w sprawie zabezpieczenia obchodu Świąta Ludowego	128
Nr 41. 1953 lipiec 6, Warszawa – Instrukcja nr 4 dyrektor Departamentu V MBP w sprawie działań operacyjnych w komitetach kultury fizycznej, kadrze narodowej i Ludowych Zespołach Sportowych	131
Nr 42. 1953 lipiec 7, Warszawa – Wytyczne dyrektor Departamentu V MBP dla delegata Departamentu V wyjeżdżającego do WUBP i PUBP po linii wyborczej do Rad Narodowych	133
Nr 43. 1953 sierpień 17, Warszawa – Instrukcja nr 9 dyrektor Departamentu V MBP w sprawie działań operacyjnych w związku z dożynkami	136

Część 2. Inne instrukcje, wytyczne i pisma dotyczące ruchu ludowego

Nr 44. 1945 styczeń 5, Lublin – Okólnik nr 1 ministra bezpieczeństwa publicznego w sprawie taktyki postępowania wobec żołnierzy Batalionów Chłopskich	141
Nr 45. 1946 marzec 26, Lublin – Pismo kierownika Wydziału „P” WUBP w Lublinie do kierownika Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Krasnymstawie w sprawie nadesłania informacji dotyczących członków PSL i PPS WRN.....	144
Nr 46. 1946 maj 13, Warszawa – Instrukcja wicedyrektora biura przydziałnego MBP dotycząca prowadzenia spraw kontrolnych (nadzorczych).....	146
Nr 47. 1946 czerwiec 30, Kraków – Projekt (?) pisma szefa WUBP w Krakowie do szefów PUBP w woj. krakowskim	148
Nr 48. 1946 lipiec 1, Warszawa – Okólnik nr 42 Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego w sprawie stosowania przepisów ustawy o zgromadzeniach	150
Nr 49. 1947 maj 19, Kraków – Pismo szefa WUBP w Krakowie i naczelnika Wydziału V WUBP w Krakowie do szefów powiatowych urzędów bezpieczeństwa publicznego w woj. krakowskim w sprawie działań administracyjnych i operacyjnych w czasie Świąta Ludowego ...	159
Nr 50. 1947 czerwiec bdd., Kraków – Raport kierownika Sekcji 2 Wydziału V WUBP w Krakowie z odprawy w Departamencie V MBP w Warszawie	162

Nr 51. 1947 czerwiec 8, Kraków – Pismo naczelnika Wydziału V i kierownika Sekcji 2 Wydziału V WUBP w Krakowie do szefów powiatowych urzędów bezpieczeństwa publicznego w woj. krakowskim z wytycznymi do uporządkowania dokumentacji i działań „po linii” ruchu ludowego.....	165
Nr 52. 1947 październik 27, Lublin – Pismo naczelnika Wydziału V WUBP w Lublinie do szefów PUBP w sprawie sporządzenia wykazu działaczy PSL pracujących w administracji państwowej i samorządowej	167
Nr 53. 1951 maj 9, Warszawa – Pismo ministra bezpieczeństwa publicznego do szefów wojewódzkich urzędów bezpieczeństwa publicznego w sprawie Święta Ludowego.....	168
Nr 54. 1951 listopad 13, Warszawa – Notatka Gabinetu Ministra spraw wewnętrznych w sprawie zreorganizowania pracy PUBP i powołania referentów gminnych	170
Nr 55. 1951 grudzień 14, Warszawa – Projekt układu teczki gminnej.....	173
Nr 56. 1952 sierpień 8, Warszawa – Skrypt szkoleniowy „Ustalenie i opracowanie wodzirejów – organizatorów wrogiej działalności na wsi”	176
Nr 57. 1954 czerwiec 9, Warszawa – Zarządzenie nr 038/54 ministra bezpieczeństwa publicznego w sprawie pracy agenturalno-operacyjnej na wsi	194
Wykaz skrótów	203
Bibliografia	207
Redaktorzy tomu	231
Indeks osób	233